

Collegevoorstel (geheim)

Documentnummer	GZDGWB/1344769/1650432
Informatienummer	IN103
Portefeuillehouder	Jan de Geus
Datum voorstel	14 oktober 2024
Datum collegevergadering	15 oktober 2024
Team	
Bijlage(n)	Bijlage 1: Raadsinformatienota Bijlage 2: Communicatieplan

Onderwerp

Voorgenomen besluit aanwijzen asielopvang locaties in het kader van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna te noemen Spreidingswet).

Beslispunten

1. Het college neemt zich voor om op 30 oktober 2024 te besluiten de locaties de Meersteeg 4h in Geldermalsen (150 plekken) en de Graaf Reinaldweg 18-20 in Tuil (150 plekken) aan te wijzen als locaties in het kader van de Spreidingswet.
2. De raad middels bijgaande raadsinformatienota (bijlage 1) te informeren.
3. Het communicatieplan (bijlage 2) vast te stellen.
4. Geheimhouding op te leggen op dit collegevoorstel, de bijlage 1 (raadsinformatienota) en bijlage 2 (communicatieplan), op basis van artikel 87 van de Gemeentewet juncto artikel 5.1 lid 2 sub i van de Wet open overheid.
5. De Geheimhouding op het collegevoorstel, de bijlage 1 (raadsinformatienota) en de bijlage 2 (communicatieplan) op te heffen op woensdag 16 oktober 15.00 uur.

Beoogd effect

Voldoen aan de wettelijke verplichtingen zoals gesteld in de Spreidingswet.

Inleiding

Dit voorstel volgt op uw besluit d.d. 24 september om de provincie mede te delen dat u in het kader van de Spreidingswet de opgave van 331 opvangplekken gevonden heeft. In navolging van dit besluit zijn locaties geschouwd door het COA.

Eerder heeft u uitgesproken terughoudend om te gaan met de uitvoering van de Spreidingswet en geen onomkeerbare beslissingen te nemen.

In het coalitieakkoord West Betuwe 2022-2026 is opgenomen: "We voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders vanuit het Rijk. Bij de opvang van vluchtelingen is

kleinschaligheid het uitgangspunt, dus verspreid over de kernen." Dit is ook vertaald naar het CUP (7.6).

Er is gezocht naar locaties verspreid over de gemeente om in totaal tot 331 bedden te komen. Uitgangspunt daarbij is dat het COA de ontwikkeling en het beheer van de locaties organiseert.

Recente ontwikkelingen

Uw college heeft op 24 september besloten om de provincie mede te delen dat u 331 opvangplekken heeft gevonden in de gemeente West Betuwe in het kader van de Spreidingswet.

Hierna heeft het COA de schouw uitgevoerd van de locaties. Van de geschouwde locaties werd één locatie ongeschikt geacht door het COA.

De schouw van het COA heeft de locaties aan de Meersteeg 4h in Geldermalsen, Graaf Reinaldweg 18-20 in Tuil, als voorlopig geschikt beschouwd.

Het COA gaf bij de schouw aan dat twee locaties van een bescheiden omvang van 150 plekken door het COA gezien wordt als een volwaardige voorziening waar voordelen aan zitten. Zie argument 1.3 en 1.4.

Vervolgtraject

Op 15 oktober 2024 neemt het college een voorgenomen besluit over de locaties. De gemeenteraad ontvangt dan ook het collegevoorstel, de raadsinformatienota (bijlage 1) en het communicatieplan (bijlage 2). Geheimhouding wordt opgelegd op het collegevoorstel, de bijlage 1 (raadsinformatienota) en bijlage 2 (communicatieplan), op basis van artikel 87 van de Gemeentewet juncto artikel 5.1 lid 2 sub i van de Wet open overheid.

De Geheimhouding op het collegevoorstel, de bijlage 1 (raadsinformatienota) en de bijlage 2 (communicatieplan) wordt opgeheven op woensdag 16 oktober 15.00 uur.

Op 16 oktober wordt gestart met de communicatie. Dit betekent het informeren van stakeholders, de omwonenden en de pers en verder zoals uitgewerkt in bijgevoegd communicatieplan (bijlage 2).

De wensen- en bedenkingenprocedure loopt tot en met 29 oktober 2024. De gemeenteraad kan zijn wensen en bedenkingen kenbaar maken over het voorgenomen besluit van het college van 15 oktober 2024.

De uitkomsten van deze wensen- en bedenkingenprocedure neemt het college mee in een definitief besluit op 30 oktober 2024. Daarover legt het college verantwoording af aan de raad en vindt externe communicatie plaats.

Op 1 november 2024 brengt de commissaris van de Koning (hierna te noemen cvdK) verslag uit aan de minister van Asiel en Migratie. Dit verslag vormt het uitgangspunt voor de minister bij het nemen van de verdeelbesluiten van hetzelfde kalenderjaar.

De minister neemt, aan de hand van de provinciale plannen vóór 1 januari 2025 een verdeelbesluit. In het verdeelbesluit worden voor de duur van twee jaren de minimale opvangplaatsen per provincie verdeeld over de verschillende gemeenten. Vervolgens wordt uitviering gegeven aan het ontwikkelen van de locaties.

Besluitgeschiedenis

Op 24 september 2024 heeft het college het volgende voorgenomen besluit arrangement asielopvang genomen:

1. De Provincie mee te delen dat het college van de gemeente West Betuwe in het kader van de Spreidingswet de opgave van 331 opvangplekken gevonden heeft met een mix van asielzoekers en alleenstaande minderjarige vluchtelingen.
2. In te stemmen met de antwoorden op de vragen hierover aan de voorzitter van het subregionaal overleg asiel & migratie, zie bijlage 2.
3. De raad middels bijgaande raadsinformatienota te informeren.
4. Geheimhouding op te leggen op bijlage 2 'Vragen en antwoorden voor het subregionaal overleg' en bijlage 3 'Locatieonderzoek Opvanglocaties, gemeente West Betuwe september 2024' op basis van artikel 87 van de Gemeentewet juncto artikel 5.1 lid 2 sub b en i van de Wet open overheid.

Argumenten

1.1 Met het aanwijzen van locaties voldoen we aan de wettelijke verplichting die de Spreidingswet ons oplegt.

De regering heeft in het Hoofdlijnenakkoord aangegeven dat zij voornemens is om de Spreidingswet in te trekken en een nieuwe Asielcrisiswet in te stellen. Hoe en wanneer dit gebeurt, is nog onbekend. De Spreidingswet is dus nog van kracht. Als gemeente hebben wij ons te houden aan de wettelijke verplichting die de Spreidingswet ons stelt.

1.2 Met het aanwijzen van locaties nemen wij geen onomkeerbare besluiten.

Pas als de minister van Asiel en Migratie eind december 2024 een verdeelbesluit heeft genomen over alle asielopvang locaties in Nederland is bekend of het beschikbaar maken van locaties doorgang vindt. Pas dan zullen wij starten met het beschikbaar maken van de opvanglocatie, mocht de Spreidingswet dan nog van kracht zijn.

1.3 Bij een volwaardige voorziening van twee maal 150 plekken is het COA verantwoordelijk voor de exploitatie van de locaties. Ook het COA verantwoordelijkheid voor de zorg, beveiliging en begeleiding op locaties. Hierdoor hoeven wij dit als gemeente niet zelf te doen. Dit verlaagt ook de druk op de lokale voorzieningen, zoals de huisartsenzorg, omdat dit vanuit het COA wordt geregeld.

1.4 Met een volwaardige voorziening wordt een regionale functie vervuld en stellen we minder opvangplaatsen beschikbaar dan de indicatieve opgave.

Wanneer in de gemeente twee opvanglocaties van 150 plekken zijn, dan voldoet dit als geheel aan de definitie van een volwaardige voorziening volgens het COA. Tevens kan een volwaardige voorziening een regionale rol vervullen als dienstencentrum voor andere gemeenten. Door het aanbieden van deze extra dienst aan de regio is het gerechtvaardigd om van de regio gemeenten te vragen om de 31 opvangplaatsen die wij niet realiseren, beschikbaar te stellen.

Kanttekeningen

1.1 Het draagvlak in onze gemeente voor het opvangen van asielzoekers is broos.

De door Moventem uitgezette enquête duidt op een sterk wisselend draagvlak voor de opvang van asielzoekers in onze gemeente. Daarom is het van belang om transparant, verbindend en participatief te handelen als gemeente. In dit kader zijn al dialoogsessies en een enquête gehouden, en informeren we de gemeenteraad en inwoners over elke te nemen stap in het proces.

1.2 De onzekerheid over de Spreidingswet is groot.

De regering is voornemens om de Spreidingswet in te trekken. Er zijn steeds wisselende berichten over de vraag of de regering uitvoering geeft aan de huidige wetgeving. Als gemeente hebben we ons te houden aan de wettelijke verplichting die de Spreidingswet ons stelt.

1.3 Twee locaties van 150 opvangplekken is minder kleinschalig.

Uit de enquête is naar voren gekomen dat 51% een voorkeur heeft uitgesproken voor kleinschalige locaties van 50 opvangplaatsen verdeeld over de kernen van de gemeente. Tegelijk heeft een ander deel niet een duidelijke voorkeur uitgesproken en heeft een grote meerderheid uitgesproken dat beveiliging en het voorkomen van druk op de voorzieningen belangrijk te vinden.

1.4 Door een regionale voorziening ontstaan er meer verkeersbewegingen.

Asielzoekers van andere gemeenten bezoeken de locatie in Geldermalsen voor gesprekken met het IND en voor het volgen van taallessen. Hierdoor zijn er meer verkeersbewegingen van en naar deze locatie. Daarom bieden wij 10% minder opvangplekken aan.

Financiën

Omdat het COA de opvanglocaties exploiteert, zijn er geen kosten verbonden aan het openen en beheren van de opvanglocaties. Wel zijn er ambtelijke inzet en kosten verbonden aan communicatie en beleidsvoorbereiding. Het rijk heeft hiervoor een vergoeding in het vooruitzicht gesteld. De hoogte van de vergoeding is op dit moment nog niet bekend voor onze gemeente.

Communicatie en Participatie

De communicatie en participatie is cruciaal voor het draagvlak en begrip voor de keuzes die genomen worden. De eerste stap in de zoektocht naar locaties was de dialoog met inwoners (enquête en dialoogsessies) over hoe de opvang zo goed mogelijk georganiseerd kan worden om het tot een succes te maken, voor de omgeving en de mensen die opgevangen worden.

Wij doorliepen een zorgvuldig participatieproces. Uit de enquête onder inwoners blijkt dat 51% kiest voor 7 kleine locaties verspreid over de gemeente. 14% heeft geen voorkeur voor een bepaalde grootte, 20% wil één locatie voor 331 personen 15% voor 2 á 3 locaties voor samen 331 personen. Er is geen duidelijke voorkeur als het gaat om het type plek van een opvanglocatie tot 50 bedden (aan de rand van een kern, in de kern of in het buitengebied). Langs de randen van de kernen heeft de voorkeur als het gaat om locaties van meer dan 100 bedden. Van de mensen die een voorkeur heeft voor 2 á 3 middelgrote opvanglocaties vindt 58% een locatie langs een kern de beste plek.

Deelnemers uit de dialoogsessies maakten nuanceringen ten aanzien van de omvang van opvanglocaties. Ze gaven de voor- en nadelen aan van wat grotere en wat kleinere locaties.

Uit de enquête kwam, net als uit de dialoogsessies, ook naar voren dat inwoners veel belang hechten aan een goed geregelde beveiliging, goede en snelle integratie (taal) en dat de opvang geen druk mag leggen op lokale voorzieningen zoals huisartsenzorg.

Voor het vervolg van het communicatietraject, zie communicatieplan (bijlage 2).

Openbare orde en Veiligheid tijdens dit traject

De aanpak is erop gericht om met een duidelijk proces van besluitvorming, goede communicatie en participatie met behoud van maatschappelijke rust, stappen te zetten in de implementatie van de spreidingswet. Over de spreidingswet en de komst van vluchtelingen leven er diverse opvattingen binnen de bevolking van West Betuwe. Er is een risico van het ontstaan van maatschappelijke onrust, polarisatie of onrechtmatig gedrag. Daarom is er een aanpak ontwikkeld in het kader van Openbare orde en veiligheid. In overleg met team Openbare Orde en veiligheid is een veiligheidsprocedure opgezet. Deze bestaat uit digitale monitoring van social media, invulling van het draaiboek, aanwezigheid van team OOV op de avonden en verscherpt toezicht door de politie. Ook wordt een beveiligingsaanpak gemaakt samen met de griffie voor de raadsvergadering waarin wensen en bedenkingen naar voren zullen worden gebracht. De burgemeester (of diens vervanger) is bestuurlijk verantwoordelijk voor besluiten in het kader van openbare orde en veiligheid.

Uitvoering/Planning

Ambtelijk: voor de volgende fase is een actieteam ingericht om de monitoring te doen op de maatschappelijke (on)rust, de bijsturing op inwonerscommunicatie (feiten en fabels) en maatregelen in het kader van openbare orde en veiligheid

Bijsturing vindt plaats in overleg met de stuurgroep Nieuwkomers, indien nodig wordt het college geïnformeerd of betrokken bij afwegingen.

Bestuurlijk: het besluit van het college wordt kenbaar gemaakt aan de voorzitter van het subregionale overleg en wordt opgenomen in het regionale plan. De commissaris van de Koning stelt het Provinciale plan op en deze wordt vóór 1 november 2024 aan de minister van Asiel en Migratie gezonden. De minister neemt uiterlijk op 1 januari 2025 een beslissing over de verdeling van opvanglocaties. Na het besluit van de minister gaan wij over tot realisatie van de opvang tot de implementatie op 1 juli 2025, als de Spreidingswet dan nog van kracht is.

Risicoparagraaf

Risico omschrijving	Soort risico	Kans	Effect	Beheersingsmaatregel
De financiering vanuit het Rijk is niet toereikend om de opvanglocaties te realiseren	Financiën	Aanwezig		Het Rijk houden aan de belofte dat gemeenten er niet op achteruit moeten gaan, we kunnen het overschot op de Oekraïne middelen inzetten.
Maatschappelijke onrust	Maatschappelijk	Aanwezig	Geen acceptatie voor de locaties	Wij hebben vooraf een zorgvuldig participatietraject doorlopen en de uitkomsten meegenomen in de locatieselectie. We zijn

open en transparant in de besluitvorming. We geven inzicht in hoe en waarom tot dit voorgenomen besluit is genomen. Wij geven aan dat veel nog onzeker is vanwege de mogelijke afschaffing van de Spreidingswet en dat de minister van Asiel en Migratie eind dit jaar een verdeelbesluit neemt en daarmee de voorgenomen besluiten in WB bekrachtigt.

GEHEEM